

Češka, Josef

[Excerpta Valesiana. Recensuit Jacques Moreau]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1963, vol. 12, iss. E8, pp. 162-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110051>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Zusammenfassungen fast aller Forschungen der osteuropäischen Altertumswissenschaftler veröffentlicht werden.

Zweifelloso werden aus der von G. Walser und Th. Pekáry geleisteten Arbeit alle Althistoriker, die sich mit der letzten Entwicklungsphase des Prinzipats befassen, einen großen Nutzen ziehen. Wenn aber die Benützer des Forschungsberichtes nicht unkritisch und einseitig arbeiten wollen, dürfen sie sich niemals nur auf die in diesem Berichte zitierte Literatur beschränken. Denn es genügt auf das vierte Kapitel hinzuweisen, das als konkretes Beispiel dienen kann. Dieses Kapitel weist nämlich deshalb so manche Lücke auf und nimmt so wenige Seiten (S. 81—93) ein, weil die Verfasser mit der marxistischen Forschung, die sich zum größten Teil auf die wirtschaftlichen und sozialen Fragen orientiert, fast überhaupt nicht vertraut wurden.

Josef Češka

Excerpta Valesiana. Recensuit *Jacques Moreau*. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Lipsiae 1961. Stran 33.

Dvěma drobným spiskům, *Origo Constantini imperatoris* a *De adventu Odochar regis Cyrorum et Erulorum in Italiam et quodam modo rex Theodoricus eum fuerit persecutus*, které se dochovaly rukopisně pospolu a které, ačkoli nejsou dílem jednoho autora, mívají často ve svém titulu ne zcela vhodně jméno Anonymus Valesianus (naposledy r. 1958 J. C. Rolfe ve III. svazku *Ammiana Marcellina*), se dostalo nového kritického vydání. J. Moreau, jenž je připravil, nemusil sice zdolávat dlouhý text, ale přesto nebyla jeho práce snadná, poněvadž oba dva dochované rukopisy (codex Berolinensis Phillipps. 1885 z IX. stol. a codex Palatinus Vaticanus 927 z XII. stol.) obsahují četné písařské chyby, jejichž opravou se arci zabývali již dříve někteří filologové s Henr. Valesiem na místě prvním, i jiné problémy, konkrétně druhotné opravy a vsuvky. Moreau se zhostil svého úkolu dobře a tvůrčím způsobem. Při vši své opatrnosti se např. nebál uspořádat proti rukopisům a dosavadním edicím pořadí jednotlivých vět v § 60 podle logického sledu myšlenek ještě důsledněji než F. Rühl a Th. Mommsen. Přesto však bych si takovouto změnu netroufal hájit jako naprosto nezbytnou a viděl bych vydavatelův návrh raději pod čarou než ve vlastním textu. Stejně zůstává, jak soudím, problematické, bylo-li v textu nutné opravovat i takové gramatické odchylky od klasické latiny, jako je např. rkp. *demon* místo klas. *daemon* (§ 61), rkp. *Thessalonica* (= v *Thessalonice*) místo klas. *Thessalonicae* (§ 21), rkp. *Ravenna* (B) či *in Ravenna* (P) místo klas. *Ravennae* (§ 53), aj.

Josef Češka

Iordan, O prolschožděnjij i dějanijach Getov, Vstupitel'naja stat'ja, perevod, komentarij E. Č. Skržinskoj, Izdatel'stvo vostočnoj literatury, Moskva 1960, stran 436.

Sovětskému čtenáři se dostává do rukou — poprvé v ruském jazyce — dílo historika Iordana „De origine actibusque Getarum“, po vzoru Mommsenově nyní obvykle zvané „Getica“. Iordanes nám tu předkládá osudy Gotů od doby, kdy opustili Skandinávii a vylodili se poblíže ústí řeky Visly, dále popisuje jejich tažení na jih k Černému moři a na západ až do Itálie a Hispánie. Historii Gotů, vytvořivších v V. stol. dva mohutné státní celky Visigotů a Ostrogotů, dovádí přitom až do své doby. Práci ukončil v r. 551. Iordanovo dílo, bohaté faktickým historickým materiálem představuje velkolepý obraz období stěhování národů a význam tohoto díla je pro nás znásoben ještě i tím, že poskytuje četná svědectví o Slovanech sídlících v té době na Visle, Dněpru, Dněstru a Dunaji.

Sovětskou publikaci, která vyšla z pera E. Č. Skržinské, lze zhruba rozdělit do čtyř částí. Po krátké předmluvě (str. 7—10) následuje pojednání o řadě problémů spojených s životem, politickými názory a literární činností Iordana (str. 11—61). Skržinská kritizuje názor Mommsenův, Wattenbachův, Wölflinův, Rankův i jiných, kteří považovali Iordana za Alana. Sama je přesvědčena — stejně jako Levison v posledním přepracování Wattenbacha (*Wattenbach — Levison Deutschlands Geschichtsquellen im Mittelalter*. Vorzeit und Karolinger, Weimar 1952) — o jeho gotském původu. Do okruhu sporných otázek patří beze sporu i otázka Iordanovy náboženské konverze. Z dvojího významu slova „*conversio*“ v pozdní latině (znamená totiž jednak „vstup do kláštera“ a jednak „vstup mezi osoby označované religiozi, tj. osoby, které zůstávají lidmi světskými, avšak dodržují některá pravidla mnišského života“), vyplynulo nejednotné názření na Iordanovu životní dráhu. Zatím co *Mommsen* trval na tom, že Iordanes byl mnichem (Úvod k Mommsenovu vydání MGH A. A. V 1, p. XIII n 32), kdežto Wattenbach ho považoval za biskupa kalabrijského města Krotonu a Simson za jednoho z biskupů atričských, pochybuje Skržinská na základě rozboru literárního jazyka Iordana o tom, že by byl vůbec biskupem a vyslovuje domněnku, kterou již vyslovil Friedrich, že totiž Iordanes byl nejspíše „*religiosus*“, „který zaměnil ariánství za pravověrnost“ (str. 23). Přitom však vyvrací pouze názor Simsonův a starší názor — vycházející z několika rukopisů — že Iordanes byl biskupem ravenským.